



Iocnint'a Redactorului:
si
Gancelari'a Redactiunii:
e in
Strat'a Morarilor Nr. 13.

istorile nefrancate nu se vor
mai decătu numai de la coresponden-
ții regulari ai „Federatiunii“
Măelli trimisi și nepublicați se
voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnal politico, literario, comercial si economico.

Va esî Marti-a, Joi-a, Sambet'a si Dominec'a, demaneti'a.

D'in cauș'a s. serbatorei de astă-di nrau urma-
toriu va apără domineca.

Pest'a, 26 aug. 1868.

In romanul lipsa de o politica inalta, tortuosa,
séu de o politica franca si sincera*).

Dreptulu celu mai santu alu constitutiunei este
electorale. Daca poporul nu se bucura de ace-
st dreptu, si e constrinsu, impeclecatu in participa-
ția poterii legislative, constitutiunea devine o fictiu-
ne, ér' legile scose in parlamentu, ne fiindu emanata
consentirei generali, remanu sterpe si nu prin-
dnicu o radecina in anim'a poporului.

Asertiunca acésta e naturala, amu potè dîce că
noi o ciosma.

In nrulu 116 amu amintit pre scurtu de sta-
ta romanilor d'in Ardealu in privint'a representa-
ției loru in comitetele centrali cottse, si amu are-
ntu, câ sub institutiunile actuali a le magiariloru,
romanii nu potu partecipă la dreptulu administratiu-
lui interne nici câtu e negrul sub unghia.

Sê vedemu acum, in câtu si in ce mesura li-se
imparte si dreptulu de alegere de deputati?

Pana la 1848, adeca sub domni'a feudalismului,
in intielesulu legei d'in 1791 art. 12, fia-care comi-
tatu, districtu, scaunu, orasiu, locuri privilegiate, avu-
era dreptulu de a alege câte doi deputati.

La 1848, dupa desrobirea poporului, totu legisla-
tivuna boieresca s'a ingrigitu cu marinimositatea ei
fiseesca, a inchiaia o astfelu de lege electorală, ca
poporul romanu sê fia ca si mai nainte, mai cu to-
tul eschisul d'in poterea legislativa.

Conformu art. 2. d'in 1848, scosu la lumina in
principiu si sub acel'a-si fumu cu legea uniuniei, toti
adrentiurosii nobili, ori câ au ce-va proprietate séu
de calificatiune, ori nu, sunt alegatori, privilegiele
beniloru tacsale sunt sustienute, si ca legea, séu,
deciundu mai bine, satir'a, sê fia complinita, pentru
poporul desrobitu se statoresce unu censu enormu
de 8 fl., dare séu tributu directu, ne computandu ta-
sta capului si alte dâri indirekte, ér' onoratorii ne-
privilegiati, afara de orasie, pretodindene sunt eschi-
sul de a alege (vedi art. 2, 1848).

Scrutandu constitutiunile si a nume legile elec-
torale a le Europei civilisate si constitutiunali, mar-
tinismu, câ nicairi nu gasim a proportione
nu censu asiè enormu ca in Transilvani'a. Anglia a
are unu censu d'entre cele mai mari, care inse-
proportiunalmente e mai micu cu 1/3, de câtu celu d'in
Ardealu.

Ca sê ni potem a forma o idea si mai viua des-
pre abnormitatea acésta, nu e de prisosu a face o
revista despre resultatulu art. 2., sustienutu si adi-
norsiusi de magari.

Poporatiunea romaniloru in Transilvani'a se sue-
la cifra de 1,400,000 suflete.

In intielesulu legei electorale pentru diet'a de la
Băiu, romanii au fostu reprezentati prin 40 de de-
putati.

Conformu proiectului suscernetu sanctiunei in-
alte de câtra acésta dieta, ar' ave 42.

In sensulu legei electorale a Ungariei, compu-
ndu dupa 30,000 de suflete unu deputatu, ar' tre-
bu si aiba 46.

Ér dupa art. 2. d'in 48, au 13, dî trei-spre-die-
ce deputati (sic). Acuma prescindendu de la orasiele
Orașa, Uniador'a, Hatieg, cari sunt privilegiate si
nu numera in totalu mai multu de câtu 6000 suflete,

cadu 10 deputati pe 1,394,000 de suflete, — va sê
dîca, unu milionu si una suta mîi de romani nu e
representantu nice de câtu — apoi ast'a se numesce
egalitatea, fratițatea si dreptatea magiariloru!!!

Ne voindu a ne mestecă in trebile Ungariei,
cari cadu cu totulu afara d'in cadrul nostru, nu ne
potem totu-si retinè, sê nu le spunem franco
magiariloru d'in Transilvani'a, câ ei se folosesc de totu
ce e bunu si salutariu in legile Ungariei pentru su-
stienarea suprematiei si a feudalismului, si se ferescu
ca diavolulu de temâia de totu ce le-ar' potè pune in
câtu-va frêne si a li domoli supremati'a, exemplu in-
vaderatu e legea electorală a Ungariei, care de cum-
va s'ar' aplică in Transilvani'a cu conscientia, in prin-
cipiu s'ar' potè considerà ca liberale.

D'in cele premise numai orbulu nu vede, câ noi
romanii cu legea electorală a magiariloru nu potem
scote nimicu la cale.

Dar' fiindu câ noi ne luptâmu mai multu pen-
tru viitorul nostru, si suntemu constrinsi a face
apelu la sentiulu de dreptu alu Europei libere
si constitutiunali, — demnitatea apelului nu o vomu
potè dovedi decătu prin sustienera principiului ac-
tiunei, statonicitu si imbratisiatu de câtra natiunea
nostra, si asià ne dechiarâmu, câ a paresi terenul
fara lupta ar' fi o lasitate, o gresiela.

Deci dara e de lipsa neincungurabila, ca alega-
torii indreptatiti, pre cum la inscriere, asemene si
la alegeri sê se intâtseze cu conscientia, si remanen-
du solidari sê-si unesc ast-felu voturile in desemna-
tii loru, ca nici unul sê nu ratecesca in favorulu
strainiloru. — (La tempulu sêu vomu reveni la ace-
sta cestiune R.)

Pre cum foculu topesce metalele, si desparte aurul
de câtra feru si plumbu: asemene alegatorii au
avutu in decursulu aniloru d'in urma ocasiune su-
ficiente de a-si cunosc pre barbatii sîi, pentru a po-
tè face o deosebire intre cei credintiosi si zelosi, si in-
tre cei trecuti in castrele strainiloru, si togm'a pentru
câ s'au potutu prè bine convinge, câ nu totu ce sceli-
pesce e si auru, si câ nu toti cari se dîcu câ sunt ro-
mani si se ascundu sub masca elastica a fatiarnicie,
sunt totu-o-data si fii credintiosi ai natiunei, — este
neincungurabilu si lucru forte importantu, ca alega-
torii sê-si alega bine pe desemnatii loru, si sê caute cu
mare precautiune la cine si-voru dà voturile; ca nu
cum-va alegatorii sê se insile, si prin desemnarea loru
nenimerita, sê-si arete nematuritatea inaintea Europei
civilisate, — e de lipsa ca sê se convinga deplinu
despre caracterulu si vertutile desemnatiloru loru, si
sê pretinda inaintea alegerei, ca respectivii sê-si dee
credint'a loru politica in serisu si subsemnata, —
precautiunea acésta stricta nu va fi de prisosu, mai
alesu considerandu câ evenemintele cele mai pros-
pete ni dovedescu, cum unii si altii preocupati de
amorulu propriu si de interesulu loru personalu, abu-
seza de increderea poporului, si-batu jocu de dreptu-
rile cele mai sante a le natiunei.

Cunoscundu voint'a opresoriloru nostri si po-
tereia loru, de care abunasema se voru si folosi, pre
langa tota staruint'a si zelulu nostru, pote câ la alega-
rele viitorie, nu vomu reusî in Transilvani'a, de
câtu cu vr'o siepte — optu deputati, — inse impre-
jurarea acésta, de-si trista, nu e descuragiatoria.

Noi trebuie sê ne implenimu detorint'a cu con-
sciint'a curata fatia cu opiniunea publica, ce vomu
potè midilocì numai asiè, de cum-va ne vomu luptâ
cu energia, si cu armele dreptății contra fortii.

Si fiindu câ devîs'a standardul natiu-
nalu, incunguratu de unu milionu si diumetate de
romani, e dreptatea, autonomia patriei si
egal'a indreptatire: nu numerulu deputatiloru,

Pretiulu de Prenumeratiune:
Pre trei lune 4 fl. v. 2.
Pre siese lune 7 fl. 50 cr.
Pre anul intregu 15 fl.

Pentru Romania:
4 galb. pre anu, — 2 galb. pre 1/4
de anu, — si 1 galb. pre 1/4 de anu.

Pentru Insertiuni:
10 cr. de linia, si 30 cr. tapa'sa tim-
bra'e pentru fiecare care publicati-
one separat. In Locul deschis
20 cr. de linia
Unu exemplar costa 10 cr.

ci principiulu natiunei, sustienutu prin d'insii cu mo-
ralitate si solidaritate, va veni in consideratiune si la
cumpena.

Iagu.

(Va urmă.)

Declaratiunea deputatilor boemi.*)

Innaltu presidiu dietale!

Luandu in consideratiune conscientiosa dreptulu
si binele patriei noastre, pre cum si detorint'a nostra
fatia cu natiunea si ponderositatea mandatului incre-
dintiatu noue, asemenea si tote actele de statu de
pana acum, pre cum au emanatu aceleia pana acum
atâtu de la corona, câtu si de la diet'a nostra, amu
ajunsu la convingerea, câ nici nu potem, nici nu ni-e
iertati a participa la dieta in form'a ei de acum, si
fatia cu agendele ei de acum, — ba ne tienemu de
detorintia fatia cu natiunea nostra si cu domitoriu-
lu nostru legitimu, a ne spune convingerea nostra,
pre fatia, in urmatorile principie si declaratiuni:

1. Intre Maiestatea Sa c. r. apostolica, regele
nostru ereditariu si totu-odata reprezentantele prè
ilustrei familie domitororie, si intre natiunea politica
boema, esiste una referinta de dreptu, care obliga
amendoue părtele in modu egalu, si care s'a fundat
prin unu tratatu alu natiunei acestei-a cu Ferdinandu
I, pentru d'insulu si urmatorii lui; pre bas'a santi-
unei pragmatice, prin invoirea bilaterală si condi-
tiunata a dietei acésta oblegatiune a trecutu la prè
ilustr'a familia lotaringica, si s'a reinnoitul totu-de-
un'a pana in dîlele noastre prin juramentulu de incor-
onatiune alu regiloru nostri si prin juramentulu oma-
gialu alu representantiloru legali ai tieriei. Primindu
Maiestatea Sa coron'a boema in urmarea renuntatiu-
nei voluntarie a prè ilustrului seu antecesoru, a re-
gelui Ferdinandu V, care oblegatu natiunei prin
juramentulu seu, de siguru câ n'a primit-o alteum,
de câtu cu tote drepturile si detorintile, ce le-a avutu
antecesorulu seu pre bas'a juramentului de incoro-
nare si a prè inaltului biletu maiestaticu d'in 8 apri-
le 1848.

2. Tierile casei austriace pana la a 1848 n'au
formatu unu statu cu unitate, ci staturi speciale, cari
stateau cu dinasti'a in referintie neegale, si cari pre
bas'a santiunei pragmatice erau intrunite intr'unu
imperiu numai prin dinasti'a comuna toturoru. Insa-
si prè inalt'a patenta d'in 1 augustu 1804, prin care
regele nostru Franciscu I a primitu pentru "staturile
sale nedependinti" titlu "imperatu alu Austria",
a recunoscutu in modu solemu, "câ tote regatele si
staturile nostre sê remana nerestrinse in titlurile si
starea loru de pana acum", ceea ce in specie avea
valore despre regatle Ungariei si Boemiei înstate
cu numele, in cari "incoronarea regelui sê se sustie-
na fara nici una modificatiune." Si anume coron'a
Boemiei cu tierile tienatorie de ea n'a statu nici una
data in uniune reala cu ore-care statu austriacu,
necum cisalitanu; ea a fostu unita intr'unu monarcia
cu celalte tieri ale casei absburgice prin dreptulu
dinastiei creditarice, comune toturoru, si pre câtu va
dură acésta dinastia; dar' totu-de-un'a fara vatemar-
ea autonomie si individualităti ei speciale, istorice
si de dreptu publicu, pre cum nu s'a disputatu nici
pre tempulu absolutismului, nici odata si de nimene,
câ dupa mortea familiei domitororie regatulu Boemiei
are dreptulu a si-alege rege, in modu liberu si nere-
strinsu, fara de a reflepta la alte tieri ale casei austriace,
si are dreptulu a forma in modulu acestu-a
unu statu autonomu; d'in aceste se vede chiaru, câ
legatur'a coronei boeme cu celealte tieri a fostu si
este numai dinastica, adeca conditiunata numai
prin caracteristic'a eredității acelei dinastie.

3. Tote schimbările in referintia de dreptu intre
regatulu Boemiei si intre prè inaltulu domitoriu, si
familia domitororia, prin urmare tota schimbarea in
dreptulu publicu si in constitutiunea Boemiei, pre
cum si statorirea definitiva a legii de alegere, con-
formu constitutiunii istorice a tieriei si prè inaltiei
serisoru maiestatice d'in 8 aprilie 1848, ba insu-si du-
pa diplom'a d'in 20 octobre 1860, nu se potu face alt-
cum in modu legalu si validu, de câtu prin unu nou
tratatu intre regele boemu si intre natiunea politica
a Boemiei, reprezentata in modu ordinariu si legalu.

*) A se vedè nr. 116.

4. Nici unu corpu representativu său administrativ neboemu, și nici senatul imperialu cislaitanu, și nici ună delegatiune nu poate lăua asupra-si pentru acestu regatu una parte determinata din dețoră intregului imperiu, nici nu lă-pote oblegă legălu în ore-care modu, fără numai delegatiunea nedependinte a tierelor coronei boeme, care, cu privinția la afacerile comune ale intregei monarcie, va fi impoterita la acăstă in modu ordinariu prin dietele tierelor boeme.

5. D'in momentulu, in care insu-si monarculu a parasiu uniculu si principalulu scopu alu Diplomei d'in optomvre si alu patentei d'in februariu, adeca: straformarea unei monarcie compuse si absolute in unu statu unitu si constitutiunale, si asiè aceste legi fundamentale ale imperiului s'au desradecinat d'in temella prin intreprins'a infintiare a doue staturi si a cătoru-va constitutiuni, — drepturile si detorintele curgatorie d'in acele legi si-pierdura valorea loru subiectiva si obiectiva, pentru că ce'a ce are să fie validu numai pentru anumite persone, raporte si scopuri, nu-si poate tienă deplin'a sa valore si pentru alta persona, pentru alta legatura, pentru alte raporte, alte drepturi si pentru alte scopuri.

6. Nu ni stă in voia a dispută natuinei politice a Ungariei dreptulu ei seculare, dupa care ea, in privinția propriului său dreptu de statu si de constitutiune, poate să inchiaconventiuni cu serenissimul reginte pre cum si cu celelalte tiere a le imperiului; inse nu potem concedea, ca prin asemenei conventiuni să se decida totodata si asupra drepturilor coronei boeme, si ca in modulu acestă să se iie, celu putin factice, vechiulu dreptu istoricu alu regatului Boemiei: de a determină insu-si in afacerile sale de statu si constitutiune.

7. Strapunerea dreptului de legelatiune si de crearea constitutiunei de la senatul intregului imperiu la unu senatul imperial, care să reprezinte — si inca si astă numai indirecte — una grupa de tiere mai mica, de cătu ce'a ce o reprezintă „senatul imperial mai angustu“ alu patentei d'in februariu; mai departe infintiare unei delegatiuni d'in senatul imperial cislaitanu pentru pertratrări cu delegatiunea dietiei unguresci; apoi angustarea dietei in punctul, că ea dupa aceste-a să nu-si alegă deputatii intr'o reprezentantia a intregului imperiu, ci numai in cutare corpu representativu alu Cislaitaniei, a unei grupe casuali „a celor alalte tiere“ ne mai pomenita pan-acă si fără baza istorica; mai departe marginirea curgatorie de acă a autonomiei tierii si supunerea ei la votulu unei majorităti casuali in delegatiunile esmise de doue corpori reprezentative neboeme: — tote aceste-a le consideră ca octroări nove si stricatiose patriei nostre, cari fără deplin'a invoie a unei reprezentantie drepte si indreptatiste a acestui regatu, nu potu să aiba nici odata valore de dreptu in Boemă.

8. Deputatii dietei boeme n'au avutu si n'au nici dreptu nice mandatul pentru alegere si intrare in

senatulu imperial de acum, schimbătu in privinția dreptului si a competitiei sale, in scurtu, schimbătu dupa esenția sa, care astfelui n'a existat de locu pre candu fura alesii amintitii deputati; ei n'avura dreptu a alege delegatiuni, a contumaciă marea majoritate a poporatiunei patriei loru cu care stau in celu mai mare contrastu; si de ace'a totu ce au otrăftu ei acolo trebuie considerat ca unu simplu factu, si pentru regatulu Boemiei nu poate fi obligatoriu cu valoare de dreptu.

9. A complană pre cale drepta tote aceste-a incureture constituționale, a intemeia cu securitate relatiunea de dreptu a regatului Boemă către celelalte tiere a le imperiului si către prănăltă dinastie, si preste totu, a intemeia cu securitate intregulu dreptu de statu alu coronei boeme spre fericirea tierii si spre avantagiul prănaltelei dinastie, — nu se poate decătu prin o convoare intre serenissimul nostru rege si intre natuinea boema politico-istorica, reprezentata pre o base drepta si adeverata.

10. De adeverata reprezentantia considerămu atare reprezentantia, care s'ar basă pre unu regulamentu de alegere, intru care egalea indreptatire a ambelor natuinalităti a le patriei nostre ar' fi executata si in prasse, priu o aplicare pretotindene egale a acelor-a-si principie, si noi avem sperarea de a ne invol cu compatriotii nostri nemți in privința unoru atari institutiuni, cari ar' potă impiedecă ori ce marginire a drepturilor unei-a său celei alalte natuinalităti d'in tiera, cursata numai prin poterea unei majorităti.

Acăstă convingere a nosira, formeza totodata si convingerea politica a intregei natuuni boeme-slavone de cinci milioane de snfete, d'in tote tierile coronei boeme.

Spre dovada ne provocămu la vocea acestei natuuni, expresa pre tote căile, si care acum nu o mai trage nimene la indoiala.

Acestă-a le-am tienutu de lipsa a le aretă innalzului presidu si a-lu rogă să binevoiesca a aduce aceste motive ale procederei nostre la cunoștința Maiestatei Sale imp. reg. Apostolice, a prăgratiosului nostru Rege, care priu prănăltă patenta de la 11 iuliu a. c. s'a induratu a ne conchiamă la dieta, cum si la cunoștința celor alalti deputati adunati la această dieta.

Datu in Prag'a, 22 aug. 1868. Dr. Fr. Palaczky, Dr. Fr. Rieger, Dr. L. Klaudy, Dr. K. Sladkovsky, Otakar Zeithammer, Dr. Pr. Trojan, Ad. Náprstek, Dr. Jos. St. Prachensky, Dr. Joh. Velflik, J. Kleisl, V. Vávra, Dr. Stros, M. Kubicek, Josef Zikmund, W. Pour, K. Stefan, Fr. Fácek, J. Jilek, Ferd. Schulz, si alti 62. deputati.

Marele principatu alu Transilvaniei.

IV.

(La adres'a corespondintilor austriaci si unguri in Bucuresti si Iasi.)

Am observat, că de căte-va dile incoce corespondintilor platiti bine, pentru ca să calumnieze natuinea romanesca, le lipsesc materialul de scrisu, pentru că împlu colonele diarielor, la care aterna, numai cu vorbe in ventu. In lipsa de materialu, de cugetu romanescu nefalsificat, eu le recomandu, ca să-si caute si ei materialu mai bogatu in patria diuarielor, peicar le servescu, pentru că lucru gasi de sicuru.

Selbacecă functiunilor unguresci si-batejo cu de omenirea intrega. „Pester Journal“ Nr. 186 d'in 9 augustu ne asicura, cumu că brutalitatea si rani a ajuns asă deparat, in cătu de exemplu, o smana servitoria cadiuta in prepusu, căr' fi furas lingura de cafea, la poruncă sub-prefectului fi spădiurata de pérulu capului, pre cumu o-diniora Abelonu, fără ca să fie fostu dovedita de criminala. Un cetatianu onorabile, avendu a depune o marturisire la unu sub-prefectu si spunențu acestui-a unu adevern neplacutu fiu maltratatu cu palme, pana ce cadiu amestru. Unu altu cetatianu fiu batutu cu betie de alii totu d'in asemenea cauza, pana ce remase mortu. O feta de 13 ani pierdendu 20 cruceri, cari mai tarda se gasira, fiu batuta de cinci ori pe dî, pana candus-te sufletul.

Acela-si diuariu ne asicura, cumu că multi oficii d'in Ungaria au introdus si căte-va unele de tortură. Unii stringu policarii de la amendou manele intre verigi de fier cu siurape, pana candu pleasesc pielea si pică sangele d'in buriculu degetelor; altii intiepa degetele cu ace, dupa aceea punu esca aprinsa pe rana. Bataia trupescă cu betie de alii este la ordinea dilei in tieră intrega. „Pester Lloyd“, d'in 11 augustu, ne asicura că invinuitilor trăsi cercetare li se mesura căte cinci-dieci betie, era martorilor, deca n'au ce să spună, său nu marturisesc ceea ce place oficialului ungurescu constituțional, căte două-dieci si cinci minimum. Acela-si „Pester Lloyd“, diuariu dualisticu de mare autoritate, si diuariul aristocraticu „Debatte“ d'in Viena No. 218, descriu pe largu cea mai fiorosa crudime d'in căsău potutu intemplă in acestu secolu in Europa. Arendatorulu Benjamin Kafemann d'in Falkos in comitatulu Žemplinu, lovitu de apoplexie plecă pe la midilocul lui iuliu la baiele minerale, lasandu acasă pe nevesta sa cu copili si cu profesorulu acestori. Căte-va dile dupa plecarea barbatului, nevesta lui o Mesalina spurcată, nemultamita cu profesorulu, pentru că acestă nu-i facea curte intru intilelesul muicrei lui Putifar egiptenul, spre a-si resbună de elu inventă minciună, că acel-a-si i-ar fi furat 1300 florini si chiamă la sine pe asia numitulu comisari de hoti, anume Ujfalusi János, spre alu lău in cerceare; acestă insecă, convinsu de nevinovatia profesor-

F O I S I O R A.

Discursul lui S. Barnutiu d'in 1/2 maiu 1848, de relatiunile Romanilor cu Ungurii, si de libertatea natuinală.*)

Ce folosu va avea natuinea romana de libertatea de tipariu, care o promitu ungurii, candu tipografi a cea libera nu va ambla fără numai pe folosulu ungrismului, si daca va cutedi vr'nu romanu a aperă interesele natuinei sale, tipariu lu ungurescu lu-va notă inaintea lumei ca pe unu criminou, si judeciale lu-voru certă? Ce-i voru folosi ministrii cei responsabili ai natuinei unguresci, care nu va suferi in sinulu său nici unu elementu strainu neasemenat? Ce-i voru folosi chiar si la acea intemplantare, candu ar' fi romani toti ministrii d'in Bud'a-Pest'a, daca acesti-a nu infatisieza natuinea romana si interesele ei? Apoi diet'a cea nouă, au nu va fi aceea diet'a tierii si a natuinei unguresci, legefera, persecutoria, si stingatoria de natuuni? Care romanu poate crede, că diet'a astă va porta grigia pentru inflorirea romanilor prin cultura natuinală, candu ni o spunu in fatia, că subu coron'a unguresca nu potu fi mai multe natuuni.

Ecaritatea civilă? acăstă atunci ar' avea locu in statu, candu ar' aperă legile statului intr'o forma pe toti cetatianii, si li-ar' face dreptate fără să-i intrebe, daca sunt nobili, său plebei, miseri său avuti, crestini său pagani, albi său negri, barbari său romani, si candu li-ar' deschide calea spre cascigarea midi-locelor vietiei si spre cultur'a toturor intr'o forma; inse lucrurile nu mergu asiă, ci d'in contra, vedem, că la judecie si face dreptate si-esi făcăre natuine, si afară de acestea si-cerca făcăre numai fericirea si cultur'a sa; si in specie ungurii si sasii, de candu locuiesc impreuna cu romani, numai intr'aceea se adopera, cum să li iee locurile, si cum să-i tienă in paupertate si in intunere. Deci nu poate să dică nimene, că romanului totu un'a-i e, daca lu-va judecă judeciu ungurescu au sasescu; său d'in contra, unu judeciu alesu si

asiediatu de romani. Sciu, că ungurului si sasului nu-i e totu atât, de cine să fie judecatu; pentru aceea si-au aperat si totu-de-un'a cu atât'a furorile privilegiile chiar si asupra altor: pentru ce au cuprinzu ei tote deregatorile langa imperatulu, la guvern si la tote judeciale, si pentru ce vrea să le facă acum tote unguresci? dora că să facă dreptate si usiurare romanilor? nice de cum; ci chiar d'in contra, ca să-si facă singuri dreptate loru-si, si romanului să nu-i remaină nici unu midi-locu de aperare; ei sciu, că dreptatea e cum o facu omenii; si fiindu omeni si judecatorii, judecandu fia-care dupa placerea si patim'a sa, ca toti omenii, de i-ai ingradit cu o mite de legi: totu-si „p l u s v a l e t f a v o r i n j u d i c e , q u a m m i l l e l e g e s i n c o d i c e ,“ de unde urmează, că nici o natuine nu poate speră dreptate pentru sine si pentru fiii săi, candu o supusa la judeciale altei natuuni, căci dreptatea nu depinde nuanță de la legi bune, ci si de la judecatorii buni si drepti: si precum nu poate fi nimene judecatoriu dreptu in caus'a sa, asiă nu poate să fie nici o natuine judecatoriu dreptu preste alte natuuni. In desertu vorbescu de independență judecatorilor, pentru că fia-care judeciu va judecă totu-de-un'a dupa placerea si in folosulu acelui ce l-a asiediatu, temendum se că să nu-lu restorne; in desertu se dice, că judecatorulu se cade a fi mai presus de tote respetele de confesione, de natuinalitate, de nascore si altele asemene, indesertu, pentru că acăsta lege morală nu garantează dreptate nici plebeului la judeciu aristocratilor, nice judeului la judeciu creștinilor, nice romanului la judeciale unguresci si sasesci; acestea voru face totu-de-un'a placerea si voru cercă folosulu parteculariu alu castei, confesiunii si natuinei, de care se tienu. La judeciale aceste unguresci firescă că si limb'a inca va fi unguresca: romanul nu va potă duce nici unu procesu in limb'a lui: marturisire romanilor său a le altor: marturisiri si documente a supra romanilor, acestei-a nu le voru intielege: nu se voru potă intielege nici cu advocații, nici cu judecatorii, nici acestei-a cu romanii: si romanii numai atunci voru sci, cum li-ai cursu legea pe la judecie, candu voru vedē pe execuitori că li iau ereditatea si i duc la furse.

Acum judecati, cum va potă fi romanul ecare cu un -

*) A se vedea nr. tr.

gurulu inaintea legii in asemenei impregiurări, candu romanii numai cu gur'a ungurului va potă vorbi cu judecatorii; si acestei-a voru judecă toti dupa placerea ministrului dreptatunguresci, acestei dreptăți de cabinetu, care i ucide de 904 de ani pe romani!

De ecaritate religioasă nice nu mai voiu să vorbesc. Ce ecaritate potu să accepte romanii in an. 1848., candu in a. 1842 deputatii ungurilor d'in Clusiu stă de episcopi romanilor, ca să traduca numai de cătu cartile besericești pre limb'a unguresca? Fratia astă nouă a ungurilor către ministrii besericei romane va stă numai într'aceea, că i voru multiampli pre unii episcopi său preoti mai de frunte, ca prin acesti-a să-i tamande si să-i insile pe toti cu vorbe bune si sperantie mentiunose. — Vediut'ati numai inainte de ore cătă ani beserică a unită d'in Boianu, coperita cu tulă de cuceruzu, si altariulu ingropat in noi; vediut'ati casă popei unită d'in Abusiu, mai umilită de cătu o coliba de nume, desgradita cu totul, si fără de nici unu edificiu de economia? cine să credă, că după unirea astă nouă politica voru fi mai bine provedinti preotii, mai bine coperite beserice si casele lor? Dominiulu besericăi romane d'in Ordă, posiesu in sute de ani, l'au pierdutu beserică a romana la 1714, sub uniune, cu procesu de o dî. Eca ce ecaritate au produs uniunea religioasă; daca a produs o ecaritate ca această uniunea cea sacra, ce ecaritate se poate acceptă de la unica cea profana, care se urdiese acum!

Se promite mai incolo radicare a sierbitutei, unindu-se Ardealul cu Ungaria. Astă o credu. Ci eu credu, că se va redică, si daca nu se va uni, pentru că i-a venit tempul, ca să cada. O potere cumplita si nevediuta, care lucra in contră despotismului prototindene, lucra de multu si la surparea acestor cetăți barbare, si murii ei se voru resturnă acu-pe acei-a, cari nu voru să o derime d'in amore către omenește. Vedem că ea s'a stersu in Ungaria, si va căde si in Ardealu; dar' daca se va face Ardealul tiera unguresca prin Uniune: atunci libertatea romanilor nu va custă dora nici unu anu, si era-si voru căde in sierbitute; si pentru ce? pentru că in tiera unguresca si libertatea inca va fi unguresca, si această va fi legată de condițiuni, care romanul nu le va potă

lui si de satanică inventiune a femeiei, lăsată în pace pe nevinovatul. Atunci femeia infuriată, spumegându-de resbunare, chiamă la sine pe szolgabiréulu (sub-prefectulu), Ludovicu Milko, pentru că să iee pe referitul profesorului supt cercetare nouă. Acestu oficialul(?) puse în data pe panduri ca să-i tragă cu alunul pana va marturisi. Nepotendu scote cu bataiă uici unu foliu de marturisire, legara pe bietulu omu fălesiu cu strenguri si cu betie, pana i se fransera două coste, era apoi buriculu degetelor imilate lu-er este cu cuțite, după acea lu-aruncara în acea sare intr'o baltoca. Femeia si rudenile sale anume primariulu L. Rosenblucht, Samson Seichenvirth cu fiul seu, Mendel Reismanu cu fiul săi vedindu că nu prin tortură nu scotu nici o marturisire de la profesorul, după departarea oficialului ospetara pe panduri cu vinu, pentru că să lu-tortureze din nou, era și profesorul strigă văietandu-se amaru, ca să-si teea mila cu elu si să lu-omora mai curendu, aceia lăura sîrma de feru si cu acăstă infierbintata în focu începută să-lu arda în părțile cele mai delicate ale trupului. Tieranii slovacă din acel satu, vedindu acea crudă selbatica se imbiiasera de mai înainte, să platesca ei acea suma de 1300 fl. înse hienele nu voia a primi. În fine veni evreul Mendel Mosovich, si spre a scapă pe martirulu de tortură depuse o politia de 10,000 fl. Atunci profesorul scăpat de tortură, înse schiloditu si facutu neomu pentru totu deun'a, fă tramisă in arestul la orasulu Ujely. Intr'ace stapanulu casei Benjamin Kaffemann, reîntorcendu-se de la apele minerale, dechiară in scrierii in facia tribunalului, cum că cercetandu-si eu tote sumele de bani nă aflatu nici un cruceriu lipsa. Asă profesorul fă eliberat, înse in starea cea mai ticalosa, si lipsit de orice satisfacțiune.

Inca numai una faptă de canibali, apoi fă pentru sâta data de ajunsu cu atât'a. — In orasulu Izentes, domnul primariu alu acelu municipiu, anume Nicolae Oroszir, fostu si deputatu in anulu 1861, omorât în 8 iuliu a. c., pe cununata-sa, domnisor'a Iustin'a Dabossy, numai din cauza că de si acăstă era boluăriciosa, tiranul înse si-perduse răbdarea asteptându-mortei ei, de la care avea a clironomă o stare frumosă.

A supră justitiei romanesci de exemplu inca audiu multe plansori, rapacitatea unor judecători romani inca devenise proverbiale, înse ceca ce aicea este exceptiune, in Ungaria este regula generale. Insu-si d. Horváth, ministrul justitiei, insu-si Lloyd, arbintele amicu alu dualismului, marturisesc acăsa, pentru că n'are in cotro. Ayemu exemplu in comitatul Unedorei din Transilvania, locuitu numai de romani, cumcă sentintele judecătoresci intrate in valoare de dreptu au fostu si suntu nulificate, calcate in picioare prin organele administratiunei politice, compuse din aristocrati si din ciocoi loru, erau cauza acelu amestecu alu administratiunei in afacerile justitiei este, că aristocratilor inca si acu-

ma li se pare, cumcă justitia ar' favoră pe tineri, cea-a ce inse este unu pră mare neadeveru. Avemu si unu exemplu forte scandalosu de unu proces criminalu pentru plastografii său falsificatorii de obligatiuni urbariale transilvane (bonuri rurale), in care insu-si presidintele unui tribunalu de a dou'a instantia apare implicat cu jidovii plastografi, carii au tramisă falsificatele la Francfort spre vendiare.

Aceste si o mija alte exemple de o justitia din cele mai barbare explica cititorilor pră bine, pentru ce anume din animele romanilor e desradecinata pentru totu-de-un'a ori ce incredere in justitia unguresca. „Natiunea romanesca nu se increde in opinionele natiunale si politice predominante in Ungaria.“ . . . „Clas'a cea mai numerosa a locuitorilor este constrinsa a-si caută la adversarii săi politici realisarea drepturilor salc.“ Aceste adeveruri le-au spus Imperatul Francisc Josif la 1492 romani fruntați prin plenipotentii lor G. Barbu si Dr. I. Ratiu in 30 decembrie 1866, aceleasi si dechiaratiuni voru remane adeveruri curate pentru totu-de-un'a. Me veti crede său nu, eu nu sciu, me referu înse la mai multe mii de sentintie judecătorescă, din cari veti trebui să incheiati prin inductiune, cumcă in facia tribunalelor compuse său din magiari curati, său din majoritate magiara, causele romanilor de regula trebuie să se perdia; probă cea mai invaderata o dă in acăsta privintia, mii de cause urbariali (diferintele de proprietate intre locuitori tierani si intre Spahii ungurescă). Suptu sistem'a nemtilor, locuitori tierani totu mai cascigău din acel felu de procese, era de candu justitia se apucă esclusiv de mana magiara, inca si sentintele definitive de mai nainte se nulifica. Sciti că in Transilvania 5200 familii boerescă au primit peste siepte-dieci milioane florini despagubire in bunuri rurale, astătină in se de la 1865 incoce mai multe din acele familii favorite de tribunale raspescu de la tierani aceleasi mosiore, pentru cari au luat despagubirea deplinu. Dar' despre aceste altădata.

Diuariele din Ungaria nu mai potu ascunde unu adeveru fiorosu, ci lu-marturescu de astă-data, că adica bandele de talhari s'au imultită intr'atât'a, in cătu proprietarii de moșii fugi de la sate, cautandu-si scaparea pe la orasiele mai mari. Din cauza acăstă mai alesu pentru cinci comitate mari se astepta prochiamarea legei martiale ca in timpuri de revoluție. Eca urmările administrative si ale justitiei aristocraticice strictu magiare. △

Representațiunea

archi-diecesei de Alba-Iulia a dunata in sinodul.

Sacratissima Maiestate

Cesareo-regia Apostolica!

Cu pră inaltă decisiune emisa la 27 februarie a. c. Vătindurăt Maiestatea Vostra a concedie pră gratiosu, ca restaurarea scaunului archi-episcopescu-mitro-

Inse la ce să memorăm mai multe libertăți ungurescă; candu nu numai in 12, dara nici intr'o mii de puncte că aceste nu voi află nece macar o libertate, pre cum nece intr'o mii de trupuri morte nu se află nice macar o vietă, pentru că a căsuți sufletul d'in tote; asiă scote si uniunea sufletului d'in tote libertățile, omorindu natiunalitatea; pentru aceea dicu, că: Libertatea fia-carei natiuni nu poate fi de cătu natiunale, si că, libertatea fără de natiunalitate nu se poate intelege nicela unu popor de pre pamant.

Daca e nimicita libertatea poporului fără de natiunalitate, e nimicita totu-de-oata si cultur'a si fericirea acelui-a, findu că fără de libertate nu e cu putintă cultur'a; deci observatiunea astă singura ar ajunge, că să vedem unde ne duce uniunea periclitandu natiunalitatea, ci findu că cultur'a fia-carui popor astă-di e mesur'a fericirei si a securității lui, dora mai multu de cătu au fostu orecandu: să cercetăm mai de aproape legatur'a culturei si a libertății natiunale.

Poporul, care cunoscem, cnu că lumin'a sciintelor si a artilor mai multu nu poate fi proprietatea unor clase privilegiate, ci trebuie să se facă bunu comun a tota natiunea, acela-a trebuie să facă din cultura negotiu comun a tota natiunea. Să cercetăm la poporele luminate, cari suntu midilocele culturei? si vomu affă, că acele suntu scoale si institutele natiunale pentru sciintie si arti, era midilocul culturei politice in specie lu-afălu in Universități; Universitățile nu suntu nice de cum midilociu arbitrariu, ci suntu unu midilociu necesari dictat de aceea-si indigintia firesca a poporeloru chiamate la vietă politica, care i-au invetiatu pe oameni a semenă si a coce pane ca să traiescă; numai de la Universități se poate acceptă jureprudintia luminată, de la scoale si institute natiunale cultur'a natiunei; ince chiar' pentru că cultur'a e poterea cea mai tare pre pamant si e o cetate nouă a unității natiunale, natiunea întreaga trebuie să-si impună poterile intru redicarea acestor asiedaminte, si să facă negotiu comun din cultura, de vre să se bucură de fructurile ei ca de unu bunu comun; ince cum se va potă apucă natiunea de acestu negotiu comun fără de limb'a natiunale? Să luăm de exemplu, că guvernul republicei francescă demandă inve-

politano gr. cat. de Alb'a-Iuli'a, ce prin mordea neuitatului nostru archi-pastorii Aleșandru St. Siulutiu devenise vacante, să se facă prin alegere, înse numai in casulu prezintă fără nici una consecință pentru venitoriu, pre langa apriat'a sustinere a dreptului pră inaltu de denumire.

Maiestate!

Dreptulu de alegere este unu dreptu stravechiu alu besericii nostre, pre carele l'a avutu si mai inainte de a se ună cu beserică Romei, si l'a deprinsu si de la unire incoce totu-de-nă'a, unu dreptu consanțtu prin usu si recunoscutu prin legile patriei; acestu dreptu, ce nici odata n'a fostu trasu la îndoială, nici odata nu s'a disputat de la beserică nostra, din contra totu-de-un'a fu recunoscutu de Augustii Antecesorii ai Maiestatei Vostre si chiaru si de Maiestatea Vostra C. R. Apostolica.

Clerulu si poporul nostru se alipesce cu tota caldură de acestu dreptu sacru, si findu că e de aceea firma convingere, cumcă nu lovesc in drepturile Maiestatică, pre cari Augustii Antecesorii ai Maiestatei Vostre si-le-au castigatu in decursulu temporilor ca regi Apostolici, cu omagiala aderintia, supunere si nemarginita incredere cuteza a Ve rogă, ca să Ve indurati pră gratiosu a sustină beserică nostra si pre venitoriu in acestu sacru dreptu alu său.

In firmă credintia că fierbintea nostra alipire către acestu dreptu sacru alu besericii nostre va intempină pră gratiosu si parintesca consideratiune, cu omagiala aderintia remanem pentru totu-de-un'a

Ai Maiestatei Vostre C. R. Apostolice

Blasiu, 11 aug. 1868.

Cei mai credintosi supusi: Sinodulu generalu alu archidiecesei mitropolitane gr. cat. de Alb'a-Iuli'a.
„G. Tr.“

Ioane M. Moldovanu, m. p.
prof., protonotariu sinodului.

De subu pol'a muntilor apuseni.

Onorata Redactiune!

Traim intr'o epoca, candu totu respiriul liberu ni este innadusită, candu ori-ce manifestatiune, care nu impinge apă pre mor'a fratilor unguri, se timbrează, se inferedă cu cunoscutul epitetu de „agitare“ si, mai scie bunul Domn dieu, căte mai fauresc dloru. Acăstă asertiune o demuestra si casulu următoriu:

Bravii nostri romani din comun'a Cetea, de sub pol'a muntilor apuseni, invitati de unu pratu romanticu alu comunei, de căti-va ani incoce au venit la fericita idea, ca să arangedie mai in totu anulu căte-o petrecere natiunala, fără de a avea altu scopu, de cătu numai curatul petrecerea; ei invita si pre unii barbati inteligenți mai cunoscuti. Estu modu fu si subscrisulu norocosu a participă din bucuria a acelei petreceri.

Despre acăstă petrecere „Magyar Polgár“ din 12 august nr. 95., aduce unu articlu datatu din Comun'a Cetea (Cottulu

tiatorilor de prin institutile tieriei, [ca să nu mai facă inventatiile in limb'a francesca, ci in cea latina; să dicem, că totu asemenea demandă si guvernul anglez, guvernele italiane si germane: ce ar' urmă din acăstă stramutare? nu dicu, că invetiatorii acestor natiuni luminate n'ar fi in stare a face inventatiure si in limb'a latina, dar me legu, că n'ar' trece multu, si Universitățile acestor popore n'ar' fi mai luminoase de cătu Liceul catolicilor din Clusiu; indata ai vedea, că nu li e indemnă neci invetiatorilor, neci invetiaceilor a cugetă in limb'a lui Cicerone ca in limbele loru, mintea săr' ostenu subu greutatea cea straină, sciintia din dī in dī totu mai multu săr' intunecă, săr' face mai grea de inventatiu si mai usiora de uitatu, tote regiunile ei si cele mai luminoase săr' implă de erori, cum era pe tempulu despotismul limbii scolare, si rateindu odata mintea de la calea cea adeverata, ar' trece cente de ani pana si-ar' veni in ori, ca să-si cunoscă ratecirea; religiunea săr' ingropă in fanatismu, si filosofia n'ar' fi in stare să redice petr'a de pre usi'a mormentului; inventatiile si descoperirile in arte si in sciintie ar' incetă in data; industri'a si comerciul, cari numai la lumin'a sciintiei infloresc, si numai artea le porta, multu săr' impedece, si parte ar' cadă cu totul; starea cea infloritora a omenimii de astă-din săr' vescedi, simtiemntul de libertate ar' amorti si la natiunile libere, de n'ar' mai ramane cine să lucre pentru desjurgarea natiunilor aserbite. Inse io ve arecurezu, că natiunile aceste luminate neci o-data nu voru luă limb'a straină pentru inventatiura, ci voru demestră totu-de-un'a cu consensu universal, că natur'a pentru acea-i-a datu limbă fia-carei natiuni, ca să se foloseasca cu aceea-si in tote negoțiile vietiei, precum i'a datu pitore omului, ca să amble pe pitorele sale, urechile, ca să audia cu urechile sale, ochi ca să vedea cu ochii săi; vai de omulu, pe care lu-porta altul: vai si de natiunea, care nu ambla pe pitorele sale, său nu vede, de cătu cu ochii altor natiuni; neci odata nu va petrunde radia de cultura la creșterii acestei natiuni, ci va ramane purure intunecata ca orbul si sierba natiunilor rapitorie.

(Va urmă.)

ROMANIA.

Inca o fapta mare.

Punerea petrei fundamentală la Scol'a de Agricultura și Silvicultura de la Ferestrau.

D'abia trecuseră câteva zile de candu M. S. Domnitorulu pusește petr'a fundamentală la Ospiciul de la Pantelimonu, și Romanii suntu surprinși d'in nou prin punerea unei alte petre fundamentale. Voim să vorbim despre punerea petrei la scol'a de agricultura și silvicultura de la Ferestrau. D'in nenorocirea tierei noastre, asemenei fundațiuni au fostu atât de rare, și potem dîce că n'au existat mai de locu, că fia-care Romanu, care simte să iubesc romanesce, candu vede, că Domnitorulu nostru d'abia de doi ani pe tronul Romaniei, fundea pe fia-care anu instituții utile, nu poate să nu înalțe către ceru rogațiuni ferbinti pentru că Acelu a totu-potinte să-si reverse grăt'a sa divina peste Aleșulu națiunii. Dilele, în cari Romanii asista la asemenei fapte mari, suntu zile de serbatore, cari voru ramane pentru eternitate în analele tierei; posteritatea va să se recunoască înalte binefaceri ale unui Domnitor, pentru care nu există zile mai fericite, decât acele, candu pune pietre fundamentale pentru creațiunea unor stabilimente, cu a căroră existenția este strinsă legată prosperității națiunii romane.

La 1 august pe la orele optu de diminetă, campi'a Ferestraului era decorată cu unu pavilon d'in cele mai genitile, impodobit cu girlande de flori, între cari se vedea numele M. S. Domnitorului. O aleia de drapeluri indică publicului calea locului de serbare. Unu publicu alesu, lume multă, elevii scolei de agricultura cu directorile și profesorii loru acceptau de diminetia sosirea M. Sale. Pe la orele optu și jumetate dd. Ministrii, P. S. S. Vicariulu, Primariulu Bucureștilor, d. inspector generalu și eforu Davila, unii d'inter dd. directori de ministerie, mulți de lume și musică pompierilor acceptau cu nerabdare orele noile, candu trebuia să sosească I. S. Domnitorulu. La 9 ore precise publiculu adunatul trezari de bucuria zarindu printre alei'a Mogosoi echipagiu domnescu; în câteva secunde o strigare de veselia primă pe M. S. în fața pavilionului de serbare. Îndată după sosirea M. S. serviciulu divinu a începutu. După terminarea sa M. S. a bine-vîntu să subscrive acțul de fundație lucratu pe pergamenu cu multă artă de către caligrafu Romanu Vasile Stefanescu, după M. Sa actul să subscrive către d. ministru alu lucrărilor publice. Acestei actu să depusu mai pe urma într'un tub de sticla grosă și apoi într'un toc de zincu și toculu într'unu olanu de pamentu. După această M. S. Domnitorulu s'a coborit în locul, unde se pregătește punerea petrei. Acolo d. ministru de agricultura, comerț și lucrările publice, P. Donici, a rostitu unu discursu plin de simțiminte românesci, în care a adusu aminte M. S., că Romanii suntu fericiti a vedea pe Aleșulu loru punendu temeli la cele mai folositoare instituții: că diu'a de 1 augustu, în care se punete petr'a scolei de agricultura și silvicultura, va face să tresara de bucuria tota tiera, pentru că viața noastră este agricultură. După acestu discursu, d. Aurelianu, directorile scolei de agricultura a incinsu pe M. S. Domnitorile cu siorții tradiționali; apoi puindu-se documentele în intrul petrei, să lasa capacul de a suprăsi M. Sa Domnitorulu cu mistri'la a lăsat varu d'in vasele cei prezintau patru elevi ai scolei de agricultura și a depusu în giurul petrei. După această toti dd. ministri, P. S. S. Vicarulu și alte persoane, cum și directorile și profesorii scolei au pusu varu cu mistri'la și căte o caramida, după datinile tierei. În urma zidării au urmatu construcția cu caramidi.

După această M. S. Domnitorulu multiamindu dlui ministru de agricultura, a bine voită a examină cu de amenințatul planurile scolei de agricultura, repetandu în mai multe renduri, că speră că acestu stabilimentu va deveni unu modelu pentru tiera întregă. În fine M. S. plin de bucurie, să a retrăsă insociu de aclamatiunile publicului fericit, de a vedea în ocasiuni atât de mari pe Domnitorulu tieri.

Astu-fel s'a petrecută această serbare ună d'in acele mai mari pentru Români, pentru că ea pregătesc unu stabilimentu mare, unde junimea va găsi o sorginte de lumină și agricultură tieri unu modelu de imitat.

Lungesca Domnedieu dilele Aleșului națiunici, care se ocupă cu atâtă ingrijire parintiesca de totu ce poate contribui la marirea săa. („Rom.“)

Sebeșianu.

stru d'in urmă", avându opinionea firma, că a sositu diu'a judecătii. — Nimene nu mai culeze să intră în case. Totu în aceea-si noptea au urmatu inca patru lovitură destul de complete. Una baseroca mare, altă a Franciscanilor, claustru, capela de Szent-Kut, casă districtuale și multe case particolare jacu ruinate. Congregatiunea generale, desfășurată pe 24 aug., fu amânata, era congregatiunea particulară și tineri și dintăi în curtea edificiului districtuale, unde se decidea să tramite înaltul regim una petiție pentru emisiteră cătoruva naturalisti. — Înse minună minunelor! însuși magistratul (risum teneatis) se încercă să pună o stăvila potrivită contră cutremurul, ce cauza atâtă calamități. Spre acestu scopu, magistratul facă cunoscută prin sunetul monotonu de doba (tamburu), că în jurul areal său blasemulu, că causele a cutremurului de pamentu sunt opriate cu cea mai mare severitate, și că calcătoriul acestui demandări va fi supus unei pedepse de 25 fl., și să fie de acasă, fără de respectu la persoane, la 20 de bâte. În interesul securității publice, magistratul provoca în fine particulari a administrării comunale pre toti acei cari, prin asemenea fără de lege, cauza cutremurilor de pamentu. — Daca, d'in lipsă de educație populară neglese, că nu se poate imputa decâtă guvernului absolutistic trecut și actuali, se mai afișă între poporul urme de superstiții și de credință falsă, vomu compatim fără indoială pre acei-a cari, fără de vină loru, orbecă în intunecu și, pre langa acești, suntu impiedicați de a-si cașcigă lumină ratiunei; înse nu știm, să ridem său să ne indignăm de unu magistrat, care, avându chiamarea de a lumină poporului, propagă superstiții și compromite progresul secolului XIX. Ne aducemă minte că, în veră anului trecut, mai multe foie magice nu mai incetau de a scrie felicitări batjocuri despre superstiții românilor d'in comună A. F. d'in Transilvania, cari la suatuirea preutului loru — pre cum pretindeau acele foie-trasora clopotele pentru a departa grandinea, ce le amenință bucatele. Suntemu siliți a constată, că cătu mai tardu, că atâtă mai bine, că frății magiari, cari se laudă mereu cu cultura și civilizație, și insultă fără de crutări chiaru și pre intelegeri româna, nu vedu grindă în ochii loru și cauta pulvare în ochii altoru. Procederea magistratului d'in Jászberény, pre cum o descriseră, este comunicată într-o foia guvernamentală prin unu corespondent local, prin urmare nu poate fi contestată. Să ne însorim său sănești bine, unu magistrat, unu corp moral, care să trebui să fie respandleriu alu luminei, ne spune că cauza cutremurilor de pamentu este injuriarea. Ce aru dîce frății magiari, daca, condusi de sentimentul resbunarei, li-am spune: Eca cultură, eca civilizație voastră! Înse resbunarea nu se tiene de noi, am aretat lucrul precum este.

Sciri electrice.

Viena, 25 augustu. Cabinetul d'in Berlinu și trameșu la curtea Vienei declaratiuni impacatorie despre not'a lui Usedom.

Briūn, 15 augustu. Capitanul tieri face cunoscută în sedință dietala de astă-di, că arcepscopul d'in Olmütz, episcopul d'in Brünn, principelul Salm, sontele Belcredi și deputații federali au anunțat în scrisu absențarea loru de la dieta, și au depusu într-ună dechiaratiune motivele, pentru cari nu voru lăua parte la sedințele dietei.

Bern, 25 augustu. Scirea despre atentatul încercat în contră reginei d'in Anglia se demintese oficialmente.

München, 25 augustu. Scirea respandita, că regele Bavariei a încredințat pre marea principesa Mari'a, e falsă.

Leopolde, 25 augustu. Dr. Smolka și-motivesc propunerea sa: senatul imperial a schimbatu cu totul pusețiunea dietei, și adeca în detrimentul ei; vină nu o porta delegația, ci dietă, care a trameșu deputați în senatul imperial, cu tote căscigă, că majoritatea de acolo e germană. Dietă să inselatu în acceptarea sa, că majoritatea va respecta și cerințele minorității. Pentru aceea conclusului dietei d'in 2 martiu 1867, prin care s'au trameșu delegații la Vienă, trebue revocat, și deputații provocati, să se depuna mandatul. Propunerea această a sprijinit-o și Ziemiałkowski, vicepresedintele senatului imperial.

București, 26 aug. Ministrul de resbelu, Adrianu, și-a datu demisiunea. Bratiau și ministru provizoriu de resbelu. Se potu astepta și alte schimbări, cari înse nu voru produce nice o schimbare de principiu.

Belgradu, 25 aug. Dupa unele sciri electrice, în Teheran (Persia) domnește colera în măsură foarte mare.

Proprietariu, redactoru respandleriu și editoriu:

ALEXANDRU ROMANU.

Albei-inferiore) în care, unu martor precum să dîce oculat, descrie cu colorile celea mai false decursulu ei.

Suntemu dedat cu insultele fratilor unguri; nu așteptăm de la ei neci ună indreptare, pentru că esperintă ne-au invetit, că ei în privință noastră sunt incorrigibili. El aștepta de la noi că să ne falsificăm istoria, să ne neconcedăm originea și înșa-si existența noastră; acceptă că, pentru dragul loru, să ne abnegăm simțiemintele cele mai naturali, să nu marturismu a devenit, ci să jurăm în tote cuvintele loru: că astăzi este bine cum facu ei, și numai astăzi poate fi cum vreau ei. Si dacă vedu că acă dorintă a loru este desertă, dacă și audu adeverul spus verde, în fatia, apoi bucina în tota lumea: „Ea agitatorii, ea ce călă periculoase (!) urmează intelegeri româna“...

Pre acăzătoare au ajunsu fratii unguri pana acolo, în cătu poti statori regulă fără exceptiune: că dacă unu romanu a disu unde-va că să-l audia mai multi, cum că este romanu și vre să trăiescă și să moră ca roman; dacă a marturisit adeverul că națiunea româna este apesata și despăguită de drepturile co-i competu — ceea ce nu este de cătu purulu adeveru, — trebuie să fia securu, că, în casulu celu mai bunu, elu este timbrat cu epitetul de „agitator“ și insultat în tota formă.

In astfelui de impregiurări, credu eu, că nu ar fi altă de facutu, de cătu să-i lasăm să latre cătu le place, și noi să ne vedem de lucru. D'in acestu motivu astăzi cu vedearea și insultatoria corespundintă d'in „M. P.“ privitoria la petrecerea d'in Cetea. Înse că să nu mi-se pota aplică asimilă: „Cine tace, consumă“, me vedu constrinsu să facă căzăva reflecționi la aceea corespundintă, respingându-ne adeverul și insultele ce cuprinde, în castrele de unde au esită.

Dupa ce spune coresp., că români d'in comună Cetea au tinențu o serbatore populară, adăugă că unii studenți au folositu aceea ocasiune, spre a agita și a face sediție în poporu. — Spre documentarea acestei afirmații false, se provoca la noscari martori oculati, cari ar fi asistat înaintea sosirei corespundintelui și cari i-ar fi povestit, cum că unu tineru ascultă de medicina au strigat în gură mare, „că români sunt apesati de unguri, înse că și poterea, în mană loru li se sortea, și că se tiene de ei, ca pre apesatori să-i reapeze.“ — Dechiaru, că acăzătoare este o scorșitura malitiosa și tendențioasă, provenită de la acei-a, cari său n'au intelegeri cu ventarea mea, — său au votu d'in malitia a face d'intr-unu tientariu unu armasariu; — că ci eu am datu numai expresiune doreroase mele convingeri, basata pre experienția și adeveru, că egalitatea de drepturi nu este intrupată, nu este pușă în vietă.

„Unu tineru ascultă de medicina, — continua anonimul coresp. — suindu-se pre mesa, strigă: Fratilor Românilor! că să se readune publicul spre a-lu asculta, înse nu lu tienura demnă de a-si intrerupe discursul pentru d'insulă.“ Fia-ti de bine, dle Cor., acăzătoare este ce ti-o luasă prin publicarea productului fantasiei tale.

Nu potu trece cu vederea neci acea asertiune a Coresp., unde dîce, că a audiu pro unii economi betrani esprimendu-se, că : acești-a, cari s'au radicat acuma d'inter noi, voiescă a ruini tiera. Se potu, că voru esiste unele fante debili, cari pentru nescari interese marșiale se demitu la astfelui de expresiuni contrarie convingerii loru, înse cu tote aceste-a nu credu că coresp. să fia în stare a demuștră asertiunea sa. — De altminteră, mi-tienu de detorintă a suscine una rogară la locurile concernante pentru satisfacție d'in punctul calumniei. — Coresp., mai citeză una vorbire a mea, pre carea înse o succese si resucesc după placul său. Elu pretinde între altele, că eu asiu fi disu: „Eroii libertății au fostu Alexente și Jancu, pre acești-a să-i urmati, căci numai astăzi vădă învingo pre unguri.“ Respingu acăzătoare asertiunea a coresp., că una carea se tiene de categoriile fictiunilor. El dreptu, că amu afirmat, că Dni Alexente și Jancu s'au luptat pentru libertatea noastră; — negu înse, că asiu fi provocat la una luptă venită contra ungurilor.

De închisare adăugă cor., că „intelegeri româna nu lasă nece cea mai mică ocasiune nefolosito spre a agita, și că aceste agitații mergă astăzi departe, în cătu cadu sub conceputul de resculare.“ Totu odata si-esprime dorerea, „că intelegeri româna și-versa veninul său și în sinulu poporului d'in Cetea romantica, care atâtă în revoluționea lui Horia, cătu și în cea de la an. 1848 a documentat moderație, și și de atunci începe a escela în iubirea de pace și portarea onesta.“ — Necădiu ce a suferit cor. cu ocasiunea acelei serbatore populare este invederul d'in cele-a premise — dar n'amu ce-i face; căci noi n'amu potut să ne acomodăm după nobilulu gustu alu dsale. Ce? Poti dta dor, dle cor., că romanul să nu mai aiba nece o dă bună, nece o bucurie?! Poti pretinde că să nu-si manifesteze între fratii de unu sange și de o sorte sentiminte sale de bucurie, său întristare? Au dora dvostre nu faceti asemenea?

Dlu cor. face și pre istoricu, candu dîce, că români d'in Cetea n'au participat nece la revoluționea lui Horia, nece la cea d'in an. 1848.

Ne iertandu-mi spațiul acestor coloni prețuite, că să intru cu domnia lui pre terenul istoriei, me marginescă și face în fine, o întrebare modestă, să bine-voiescă a ne spune, cine e autorul acelei istorie, de unde și-a suptu sciinția înaltă?

Unu medicinist.